

ШЕБАНИНА Олена,

доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету

УСПАСЬКА Оксана,

здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» Миколаївського національного аграрного університету

SHEBANINA Olena,

Doctor of economic sciences, professor, dean of the faculty of management, Mykolaiv national agrarian university

USPASKA Oksana,

graduate of higher education, specialty 073 «Management» of the Mykolaiv national agrarian university

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

A SYSTEMATIC APPROACH TO STRATEGIC PLANNING OF COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE FACE OF MODERN CHALLENGES

The key aspects of the systemic approach to strategic planning for the development of territorial communities in Ukraine under modern challenges have been explored. The importance of integrating national, regional, and local levels of planning into a unified system to achieve balanced national development has been emphasized. Attention is drawn to the necessity of a comprehensive analysis of the current state of communities, consideration of the interests of various social groups, support for local businesses, inclusivity, and the use of digital technologies for effective management. It is concluded that a systemic approach to strategic planning is a crucial tool for ensuring sustainable community development, enabling the efficient use of limited resources and creating conditions for attracting investments and participating in national and international projects.

Keywords: sustainable development, post-war recovery, social cohesion, economic stability, infrastructure.

В сучасних умовах територіальні громади стикаються з багатьма викликами, такими як: глобалізація, економічні кризи, зміни клімату, цифрова трансформація, пандемія COVID-19, військові дії. Водночас, повномасштабна війна спричинила суттєві зміни у стратегічному плануванні розвитку громад, адже передусім стратегування потребує процесу післявоєнної відбудови.

Через російське вторгнення та військові дії, територія України сьогодні поділена на 4 макрорегіони: захід, який виконує функцію тилу; центр, де зосереджена основна економіка країни; прифронтові території, ті що знаходяться біля лінії фронту; окуповані території, на яких окупаційні адміністрації РФ встановили та здійснюють контроль [1].

Для успішного подолання, всіх цих викликів, необхідно застосовувати нову концепцію стратегічного планування, що поєднуватиме державний, регіональний та місцевий рівні планування в єдину систему. Застосування системного підходу дозволить враховувати специфіку кожного регіону та громади, одночасно узгоджуючи їх розвиток із загальнодержавною стратегією. Це створює основу для збалансованого розвитку країни в цілому з урахуванням сучасних викликів.

Системний підхід передбачає розгляд громади як цілісного організму, де всі елементи взаємопов'язані: економіка, соціальна сфера, інфраструктура, екологія та культура. Це дозволяє уникнути ізольованого вирішення проблем та сприяє створенню збалансованих стратегій. Стратегічне планування з урахуванням системного підходу забезпечує цілісне бачення процесів, дозволяючи створювати стратегії, які відповідають сучасним викликам та сприяють сталому розвитку громад [2].

Один з ключових принципів системного підходу до стратегічного планування розвитку громади є комплексне бачення громади як єдиного організму, де всі сфери тісно пов'язані між собою. Економічний розвиток неможливий без стабільної соціальної політики, а екологічна стійкість впливає на якість життя населення та інвестиційну привабливість території. Основними етапами стратегічного планування є аналіз поточного стану громади, який має врахувати взаємозв'язок

між демографічними тенденціями, економічним потенціалом, соціальною інфраструктурою, екологічними викликами та політичними факторами [3].

Сучасний світ динамічний, тому громади повинні бути готові до швидких змін. Системний підхід передбачає створення стратегій, які можна коригувати залежно від обставин. Планування має включати сценарний підхід: розробку кількох можливих сценаріїв розвитку подій з відповідними планами дій.

Водночас, системне стратегічне планування розвитку територіальних громад повинно враховувати інтереси всіх соціальних груп громади, починаючи від молоді, і до пенсіонерів, від бізнесу, і до громадських організацій. Врахування інтересів усіх соціальних груп забезпечує справедливий розподіл ресурсів, підвищує рівень соціальної згуртованості та створює умови для гармонійного розвитку громади. Це дозволяє уникнути соціальної напруги, підтримувати активну участь громадян у прийнятті рішень та формувати спільне бачення майбутнього. Треба пам'ятати, що місцевий бізнес є основою економічної стабільності будь якої територіальної громади, тому стратегічне планування має забезпечувати: прозорі умови для інвесторів; підтримку малого та середнього підприємництва; розвиток інноваційних галузей та стимулювання стартапів [4]. Системне стратегічне планування має враховувати потреби вразливих груп населення, зокрема осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, національних меншин тощо. Інклюзивність забезпечить залучення мешканців до процесів ухвалення рішень, що підвищить рівень довіри до влади та зміцнить соціальну згуртованість.

Нова концепція стратегічного планування розвитку територіальних громад на основі системного підходу, неможлива без використання цифрових технологій. Інформаційні системи дозволяють аналізувати великі обсяги даних, прогнозувати ризики та оцінювати ефективність прийнятих рішень.

Одним з основних завдань системного підходу до стратегічного планування розвитку територіальних громад є забезпечення стійкості їх до зовнішніх і внутрішніх загроз, що передбачає розробку планів реагування на надзвичайні ситуації, створення резервів ресурсів та впровадження механізмів швидкої адаптації. Особливе значення це має для: прифронтових та окупованих громад; екологічно вразливих регіонів; територій, схильних до природних катастроф [5].

Отже, системний підхід до стратегічного планування дозволить територіальним громадам України вибудовувати ефективні моделі розвитку, адаптуватися до викликів часу та забезпечувати стійке майбутнє. Адже нашою головною задачею є при мінімальних ресурсах досягти максимального результату. Вдало розроблена стратегія є передумовою участі громади у державних та міжнародних проєктах, залучення інвестицій. Відтак, грамотне стратегічне планування є необхідним і наразі нагальним для територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик. URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/530/-PLEDDG_strategic_planning.pdf
2. Недбалюк О. П., Дем'янишина О. А. Системний підхід до формування сучасної інфраструктури управління розвитком територіальних громад. Електронне «Державне управління: удосконалення та розвиток». URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/53.pdf
3. Пастух К. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Науковий вісник : Державне управління №1 (7) 2021. С.195-215 [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1\(7\)-195-215](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-195-215)
4. Іващенко-Стаднік К., Даглі-Хастингс І. Вплив війни: прифронтові громади та їх стійкість. На основі опитування ключових інформантів у територіальних громадах. 2024. URL : https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/PUB_Impact-of-War-Hromada_UKR_FIN.pdf
5. Бриль М. Стратегія – основа становлення та розвитку ОТГ. Міське самоврядування. 2018. № 5. URL: <https://i.factor.ua/ ukr /journals/ms/ 2018/ may/issue-5 / article-36538.html>